d'Leit mussen den ëffentlechen Transport huelen, fir schaffen ze goen -, datt den ëffentlechen Transport hautzudaags zu Lëtzebuerg misst gratis sinn, wéi dat och de Fall ass an anere Länner oder an anere Stied. Zu Niort a Frankräich, eng Stad, déi genausou grouss ass wéi Lëtzebuerg d'ailleurs, ass den ëffentlechen Transport gratis.

Mir sinn der Meenung, datt Bus, Tram, Bunn zu Lëtzebuerg misst sou lues gratis sinn. Dat wier en Invest hei am ëffentlechen Transport zu Lëtzebuerg. Dat wier och e Bäitrag fir den CO_2. An dat wier e Bäitrag natierlech och fir eis Paräiser Ziler hei zu Lëtzebuerg. An et wier eng sozial Mesure.

Ech soen Iech Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Merci.

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng).*- Här President, ech hunn eng Propos ze maachen.

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Jo. Zwou Propositiounen zur Prozedur. Den Här Bodry an d'Madamm Loschetter. Madamm Loschetter!

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng).*- Ech mengen, Här President, datt ech ka souwisou am Numm vun eis all schwätzen. Mir géifen Iech gäre proposéieren, datt mer déi zwou Motiounen de Mëtten huelen, wann den zoustännege Minister vum Transport och do ass, deen da Ried an Äntwert zu Äre Propose ka stoen, an datt mer dann déi Motiounen do géifen debattéieren an, le cas échéant, och ofstëmmen. Wär dat an Ärem Sënn? Dat wéilt ech, Här President, eigentlech de Kolleege vun deene Lénke proposéieren.

6. Ordre du jour (suite)

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Merci. Ech hat d'Propos gemaach fir déi eng, mä et gëtt och Sënn, fir déi zwou dann ze huelen. Da maache mir dat esou.

(Renvoi de la discussion et du vote de la motion 1 de M. David Wagner liée aux projets de loi 7200 et 7201 à la séance 14, point 6 de l'ordre du jour dédié aux projets de loi 7209 et 7210)

An da géife mer zum nächste Punkt vum Ordre du jour iwwergoen. Dat ass d'Proposition de loi vum Här Henri Kox iwwert déi national Nohaltegkeet...

M. Henri Kox *(déi gréng).*- Neen, ech erklären dat.

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Okay. Entschëllegt, ech hunn d'Droit-d'auteure verletzt. Fir d'Proposition de loi Schank ass de Rapporteur den Här Kox. Wann ech gelift!

7. 6912 - Proposition de loi modifiant la loi du 25 juin 2004 relative à la coordination de la politique nationale de développement durable

Rapport de la Commission de l'Environnement

M. Henri Kox *(déi gréng), rapporteur.*- Merci, Här President, ech wäert souwisou an der Presentatioun hei awer och entspriechend nach eng Kéier drop zréckkommen.

De 25. Juni 2004 gouf e Gesetz hei an der Chamber gestëmmt, wat sech ëm den «développement durable en promouvant l'intégration sectorielle du développement durable dans la politique et en élargissant le débat à la société civile» dréit. Dat heescht, e Gesetz, fir méiglechst den Développement durable a senger ganzer Gesamtheet an der Breet kënnen ze diskutéieren.

Dëst Gesetz gouf u sech gestëmmt op d'Suite vun internationale Konventiounen an internationalen Debatten, wou mer ëmmer derbäi waren. Dat war Rio 1992 respektiv Johannesburg 2002. Dat war de Sujet. A bei deem Gesetz goufen zwee Gremien deemools gegrënnt: Deen éischte war de Conseil supérieur pour un développement durable, e Conseil, dee ganz breet zesummegesat ass, 16 Leit aus der Société civile, fir eben déi Debatte breet kënnen an engem Conseil ze féieren. Dobäi ass och eng Commission interdépartementale du développement durable an d'Liewe geruff ginn, fir déi interministeriell Koordinatioun iwwert den Dossier vun der Durabilitéit kënnen ze debattéieren.

Den honorabelen Här Marco Schank huet eng Propositioun gemaach, fir d'Gesetz ze erweiderer. Wéi hien deemools Minister war, hat hien d'Initiativ geholl, fir d'Société civile bei der Elaboratioun vun dem zweete Programm oder zweete Plan d'action national de réduction des émissions de CO_2 anzebannen. Deemools ware Ministèren, Syvicol, ONGen, Patronat an d'Syndikater associéiert. Dat war eng punktuell Zesummenaarbecht, fir, wéi gesot, den zweete Plan national fir d'Reduktioun vum CO_2 opzestellen, dee mer jo och konnten hei an der Chamber des Laangen an des Breeden debattéieren.

D'Kommissioun huet sech mat deem Sujet ausenanergesat a mëttlerweil muss een awer feststellen, dass eng ganz Rei vu positiven Initiativen dobaussen an d'Liewe geruff gi sinn. Ech wëll dodrun erënneren, dass de fréiere Minister selwer e Pacte Climat an d'Liewe geruff huet, deen insbesondere d'Gemenge mat an d'Boot geholl huet a wou d'Gemengen d'Obligatioun hunn, wa se matmaachen, d'Bevëlkerung mat an d'Boot ze huelen, wat haut och gréisstendeels vun deene meeschte Gemengen ëmgesat gëtt duerch e Klimateam, wou d'Fräiwëllegkeet do ass a wou sech ganz vill Leit engagéieren, fir dat kënne breet ze diskutéieren.

Mir hu gemengt, dass och am Regierungsplang eng ganz Rei Moossnamen ergraff gi sinn, dass den Développement durable net méi eng Silospolitik eleng vum Environnement ass, mä eng breet opgestallten Diskussioun a sämtleche Ministèren, well mer alleguerten de Paräiser Accord och ënnerschriwwen hunn, fir kënnen do méi breet ze diskutéieren. Mir hu fonnt, dass mat där Evolutioun niewent dem Paräiser Accord och d'ODDen, also déi sougenannten „objectifs du développement durable" zu New York vu sämtleche Länner ugeholl gi sinn, déi jo soen, mir sollten eis a 17 Beräicher, net nëmmen d'Entwécklungslänner, mä och d'Industrielänner, mat dem Développement durable ausenanersetzen.

An déi 17 ODDe si mëttlerweil och méi breet diskutéiert. Och den CDD, de sougenannte Conseil supérieur pour un développement durable, huet sech scho mat deem Dossier ausenanergesat a wäert sech mat der Jugend an och zesummen hei mat der Chamber - ech hunn et gëschter an der Ried vum Budget gesot - nach eng Kéier mat deem Thema ausenanersetzen, soudass mer mengen, dass eng breet Diskussioun gefouert gëtt.

Den drëtten Allocatiounsplang ass och amgaangen ausgeschafft ze ginn, an ech ginn dervun aus, dass mer do och wäerten agebonne ginn. Ech erënneren och un déi Rifkin-Debatt, déi eng ganz breet ëffentlech Debatt ass. Gëschter ass nach eng Kéier gesot ginn, do waren der 315, déi sech a verschiddene Kommissiounen engagéiert hunn, fir ganz breet iwwert déi Politicken ze diskutéieren.

Ech wëll awer trotzdeem Merci soen, obschonns mer an der Kommissioun gesot hunn, dass et net méi néideg wär, dat nach ze institutionaliséieren, niewent deem, dass de Statsrot dat jo och mat op de Wee ginn huet. Och den Avis vum Conseil de Gouvernement seet datselwecht: dass mer schonn eng breet Debatt hunn an dass mer dat net onbedéngt nach mussen institutionaliséieren, well et schonn a verschiddene Gremien diskutéiert gouf.

Dofir hu mer déi Propos, déi luewenswäert Propos awer net ugeholl, wëssend, dass dem Här Schank säin Engagement och ëmmer iwwert déi Jore grouss war, hien och ëmmer ganz aktiv an eise Kommissioune mat un deem Dossier schafft.

Ech kommen da just nach zu den Eckdaten, wéi et zu dem Rapport komm ass. Wéi gesot, d'Proposition de loi gouf vum Marco Schank den 19. November 2015 deposéiert, si ass weidergeschéckt ginn den 1. Dezember 2015 un de Statsrot. De Statsrot huet säin Avis ginn den 11. Oktober 2016. De Gouvernement huet eis säin Avis zoukomme gelooss, en hat en awer scho virdrun am Conseil gemaach, den 9. Oktober 2017. Ech selwer gouf de 15. Februar 2017 an der Kommissioun zum Rapporteur ernannt. An de Rapport ass mat der Majoritéit vun de Memberen an der Kommissioun de 27. November 2017 ugeholl ginn.

De Rapport seet, dass mer, wéi ech virdrun an der Explikatioun gesot hunn, dës Propositioun net sollen unhuelen, well scho genuch institutionaliséiert Gremien do sinn an och d'Abezéiung vun der Bevëlkerung respektiv den ONGen an dem Patronat haut scho ganz breet de Fall ass.

Da wëll ech just kuerz nach am Numm vun deene Gréngen den Accord natierlech zu deem Rapport ginn, awer fir eben d'Gesetz dann net hei ze stëmmen. Ech soen awer nach eng Kéier Merci fir d'Initiativ vum Marco Schank.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Merci och dem Här Kox. An da geet elo d'Wuert un den Auteur, deen zu Recht seet, dass et kee Krimi ass: den Här Marco Schank.

(Interruption et hilarité)

Discussion générale

M. Marco Schank *(CSV), auteur.*- Här President, Dir Dammen an Dir Hären,…

(Interruption par Mme Viviane Loschetter)

…Merci dem Kolleeg Rapporteur Henri Kox fir déi luewenswäert Wierder, soen ech emol. Ech hu seelen dräimol Merci gesot kritt vun der Majoritéit fir eng Initiativ. Et ass awer schonn eng begréissenswäert Virgeeënsweis.

Virun zwou Wochen hunn ech am Kader vun der Heure d'actualité iwwer Bonn, also iwwert d'Weltklimakonferenz gesot, datt mer wäitreechend Mesurë brauchen, wa mer wëllen déi minus 40% CO_2 fir Lëtzebuerg am Kader vum „effort sharing" en vue vun 2030 erreechen.

Ech hunn och ënnerstrach, ech soen et nach eng Kéier, datt mer dat net fäerdegbréngen - ech sinn net deen Eenzegen, deen dat ëmmer erëm seet -, wa mer net d'Leit alleguer, d'Zivillgesellschaft an d'Boot kréien, mat all deem, wat an der Zivillgesellschaft drunhänkt. Deemno staark Moossnamen, wann een déi wëllt ergräifen, da brauch een e ganz staarke Réckhalt an der Bevëlkerung. An dat Abezéie vun der Bevëlkerung, dat muss een organiséieren, dat muss ee strukturéieren, soss fonctionnéiert dat net.

Dëst war d'Zil vu menger Initiativ vun dëser Proposition de loi fir d'Schafe vun enger nationaler Kommissioun fir nohalteg Entwécklung a Klimaschutz, gewëssermoossen en Upgrade vun deem, wat mer elo an deem Gesetz stoen hunn: eng strukturéiert Partnerschaft vu Stat a Gemengen, déi hu mer am Klimapakt, dat ass richteg, mä och mat den ONGen, mat de Gewerkschaften a mam Patronat. Dës Proposition de loi ass vun der Regierung ecartéiert ginn, an och d'Majoritéit, mir hunn et virdrun héieren, wäert dëse Gesetzesvirschlag haut net stëmmen.

A sengem Avis geet de Statsrot awer net op de Fong vun der Propositioun an, fir esou eng strukturéiert Partnerschaft ze schafen. Hie seet awer zu Recht, dass eng Analys an Evaluatioun vun deene besteeënde Strukture sënnvoll wier. An de Statsrot seet och, datt dës Proposition de loi ee Point de départ sollt sinn, fir déi Strukturen, déi duerch d'Gesetz vun 2004 en place gesat goufen, eemol op de Leescht ze huelen.

An da seet en nach, datt zënter der Experienz vun der viregter Regierung 2011 mat där Ad-hoc-Partnerschaft natierlech eng Rei vun Evolutioune geschitt sinn, wéi de Klimapakt, dat huet och de Rapporteur virdru gesot, oder d'COP21 zu Paräis respektiv d'Agenda 2030.

Mä dat alles gëtt awer keng Äntwert op d'Fro: Wéi kréien ech zu Lëtzebuerg fir eis ambitiéis Ziler am Klimaschutz nieft de Gemengen d'ONGen, d'Gewerkschaften an d'Patronen an d'Boot?

Am Avis vun der Regierung gëtt wuel d'Initiativ och vum Auteur begréisst, mä da gëtt direkt op d'Koordinatioun tëschent de Ministèren higewise respektiv op déi Ofännerung vum Reglement iwwert d'Organisatioun vun der Commission interdépartementale du développement durable. Dat ass alles gutt, mä dat ersetzt an eisen Aen awer net d'Abezéiung vun allen Akteure fir een effikasse Klimaschutz op héijem Niveau, dat heescht vu Ministèren, Gemengen, ONGen, Syndikater a Chef d'entreprises.

Dës Regierung wëllt deemno een anere Wee goen. Dat ass scho beim Rapporteur deelweis ugeklongen. Ech denken, datt d'Madamm Minister och dat nach eng Kéier wäert erläuteren. Dat ass hiert gutt Recht. Obwuel mir der Meenung sinn, datt mer dann net effikass genuch kënnen d'Zivillgesellschaft abezéien, well mer wierklech enorm staark Mesurë brauchen an d'Bierger an d'Biergerinnen am Boot brauchen.

Ech wollt dann nach vläicht eng, zwou Froe stellen. A menger Proposition de loi war och virgesinn, datt déi nei national Kommissioun och sollt de Contrôle vun der Exekutioun vum Nohaltegkeetscheck maachen, déi och vun der Majoritéit an der Regierungserklärung verankert gouf, dëst en vue vu Projeten an Decisiounen, déi d'Regierung hëlt, fir ze kucken, ob déi eng Incidence hunn an Terme vun nohalteger Entwécklung a Klimaschutz.

Meng Fro deemno: Huet d'Regierung wëlles, dat an deenen nächste Méint ze finaliséieren, well esou vill Méint sinn dat jo net méi virun de Wahlen, fir esou een Nohaltegkeetscheck anzeféieren?

Déi lescht Woch, Här President, hat ech och am Kader vun där Heure d'actualité iwwer Bonn d'Fro gestallt, wéini mir den drëtten CO_2-Aktiounsplang géife presentéiert kréie respektiv wou mer mam Adaptatiounsplang dru wieren. D'Madamm Minister hat mer gesot, duerch en Intermezzo heiuewen op der Tribün hätt se dunn net dru geduecht, fir dat ze maachen. Ech denken, datt se eis dat elo wäert beäntwerten.

Dann och nach vläicht d'Fro, déi gëschter scho gestallt ginn ass vun eisem Fraktiounschef, wéi et elo mat der Tanktourismusetüd virugeet. Eis interesséieren d'Echeancen, souwuel wat den Aktiounsplang fir d'Erofsetze vum CO_2 ubelaangt wéi wat den Aktiounsplang fir d'Upassung un de Klimawandel ubelaangt.

An och: Kënnt déi Réunion jointe, déi mer virun engem Joer gefrot hunn tëschent der Finanzkommissioun an der Ëmweltkommissioun, fir iwwert déi Conséquences fiscales kënnen ze schwätzen am Kontext vun där Etüd?

Domat, Här President, sinn ech um Schluss. D'CSV-Fraktioun wäert selbstverständlech fir dës Proposition de loi stëmmen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Merci och dem Här Schank. An d'Wuert huet den Här Negri.

M. Roger Negri *(LSAP).*- Villmools Merci, Här President, an och Merci un de Rapporteur Henri Kox fir säin exzellente Rapport an och e Merci un den Auteur vun der Proposition de loi Marco Schank.

Wéi de Rapporteur scho gesot huet, besteet hei kee legislativen Handlungsbedarf. An dofir wäerte mir als LSAP dës Proposition de loi och net stëmmen. Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Merci. Den Här Hahn huet d'Wuert.

M. Max Hahn *(DP).*- Och ech wéilt dem Marco Schank Merci soen. Ech mengen, eng Proposition de loi ass näischt Alldeegleches, dat ass mat ganz vill Aarbecht verbonnen. Duerfir Merci dem Marco Schank heifir, awer och dem Henri Kox, eisem President vun der Kommissioun an dem Rapporteur, Merci fir säi schréftlechen a säi mëndleche Rapport.

Aus deene souwuel vum Här Kox wéi och vum Här Negri genannte Grënn wäert och d'Demokratesch Partei déi heite Proposition de loi net matstëmmen.

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Merci. Den Här Kartheiser huet d'Wuert.

M. Fernand Kartheiser *(ADR).*- Villmools Merci, Här President. Merci un de Rapporteur an och un den Här Schank fir dës Proposition de loi.

Mir hunn eis déi Proposition de loi ganz genee ugekuckt an och de Räsonnement, deen d'Regierung, de Statsrot an aner Parteien zu dësem Thema virbruecht hunn. Et ass och eisen Androck, datt déi Iddi, fir méi Effikassitéit an dësem Beräich ze kréien, net iwwereneestëmmt mat där Proposition de loi. Et schéngt eis éischter esou, datt nach méi Lourdeur administrative, nach méi Lenteur administrative an dësem Beräich entsteet, wou scho ganz vill Leit drënner leiden, datt ganz vill Oploen a ganz vill Delaien dermat verbonne sinn.

Mir wären éischter derfir, d'Administratioun méi séier ze maachen a se ze vereinfachen. Dat schéngt eis mat dëser Proposition de loi net méiglech ze sinn.

Ech mengen, mir sollte kucken, datt mer ex ante, ier mer esou international Engagementer huelen, eng méi seriö fundéiert Diskussioun kréien, och mat allen Akteuren an der Zivillgesellschaft, fir esou och ze verhënneren, datt vläicht ze vill ambitiéis Ziler geholl ginn, amplaz ze kucken, datt ex post probéiert gëtt ze reparéieren, wat eng Regierung hëlt, déi sech net virdru mat jiddwerengem consultéiert, deen d'Konsequenze vun deenen Engagementer muss droen.

Wa mer dat alles kucken a ponderéieren, wat hei an der Diskussioun virbruecht ginn ass, denke mir och, datt dat dote wierklech keng Valeur ajoutée bréngt. A mir wäerten dës Proposition de loi doweinst och net matstëmmen.

Villmools Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.*- Merci och. D'Wuert huet elo den Här David Wagner.

M. David Wagner *(déi Lénk).*- Merci, Här President. Voilà, mir hunn eis déi Proposition de loi vum Här Schank ugekuckt. Mir wollten och nach dem Här Schank Merci soe fir seng Initiativ. Ech hu versicht, mech e bësse schlauzemaachen, wat dee Sujet ugeet, well et muss een e bëssen dra sinn, fir dat kënnen och ze evaluéieren. Et ass jo och eng Fro vun Organisatioun an esou weider. An déi eng oder déi aner Leit, mat deenen ech geschwat hunn, déi sech e bësse méi auskennen, hunn awer fonnt, datt dat eng relativ gutt Propos wier, och wat d'Abannung ugeet vun der Société civile. An

ech mengen och tatsächlech, datt, une fois n'est pas coutume, d'CSV eng gutt Proposition de loi gemaach huet.

An deem Sënn kann een natierlech laang driwwer diskutéieren: Ass et superfétatoire oder sinn aner Entwécklungen an der Tëschenzäit komm - an esou weider?

Mä wann een einfach déi Proposition de loi kuckt, déi och eng gewësse Logik huet, eng gewësse Kohärenz huet an och eng gewëssen - wéi soll ech soen? -, eng gewëssen Dynamik huet, fir datt awer Saache geschéien, da géif et mer wierklech schwéierfalen, fir dës Proposition de loi net unzehuelen. An deem Sënn wäerte mer d'Proposition de loi vum Här Schank matstëmmen.

Ech soen Iech Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.-* Merci. D'Wuert huet elo d'Regierung, d'Ëmweltministesch Madamm Carole Dieschbourg.

Prise de position du Gouvernement

Mme Carole Dieschbourg, *Ministre de l'Environnement.-* Här President, Dir Dammen an Hären Deputéierten, ech mengen, dass ech als Éischt emol alleguerten deene Merci soen, déi geschwat hunn. An ech mengen, dass ech mech och de Mercien un den Här Schank an där Hisiicht uschléissen, dass et wichteg ass, dass mer wierklech, an dat huet e richteg gesot, an dat huet och de Statsrot gesot, wichteg ass, dass mer all Leit abannen, net nëmmen, wéi mer et bis ewell elo gemaach hunn, duerch d'Erweiderung vum Klimapakt, mam CELL, wou mer jo d'Zivillgesellschaft abannen, mat IMS, wou mer speziell eppes fir déi kleng Betriber maachen, also och fir en Deel vun de Patronen, déi vläicht am Alldag mat ganz anere Suerge geplot sinn, dat heescht jiddweree matabannen. Do si mer eis hei ganz eens, net nëmmen heibannen, mä och an der Regierung. An dass mer erausklammen aus de Siloen an de Klimaschutz jiddwereen eppes ugeet an dat sënnvoll ass, dat, mengen ech, wësse mer alleguerten.

Ech menge just, dass, wa mer de Projet hei kucken: Et geet hautzudaags net duer, niewent dem Ëmwelt- einfach och nach e Klimaberäich derbäizesetzen an dat ze erweideren. Mir sinn haut dräi Schrëtt weider wéi nach virun dem Paräiser Accord. Mir schaffen haut, sief et am Beräich vun den Aarbechtsgruppen iwwert d'Rifkin-Etüd, sief et am Beräich vun der Kreeslafwirtschaft, mir schaffen haut op villen Ebene ganz aneschters. Mir hunn och d'ailleurs nom Unhuele vun der Agenda 2030 de Comité interdépartemental, de CIDD, erweidert, merklech erweidert, an d'ganz Regierung schafft mat un der Agenda 2030, wou mer jo dann och am nächste Joer elo deen nächsten nationalen Nohaltegkeetsplang wäerten net nëmme lancéieren, mä och all zesumme mat alle Partner debattéieren an hoffentlech weider virundreiwen.

An da kommen ech op d'Fro vum Här Schank, zu Recht, an ech hunn dat hei scho betount: Den Nohaltegkeetscheck hu mer eis virgeholl a wëlle mer maachen. Mä et huet kee Sënn, deen elo ze maachen, ier mer deen drëtten Nohaltegkeetsplang gemaach hunn. Mir hunn elo vill a laang an Aarbechtsgruppen tëschent de Ministèren nach eng Kéier un den Indicateure geschafft. Mir sinn elo op engem Punkt, dass mer eppes Uerdentleches virleien hunn. An ech mengen awer, dat muss een elo, ouni engem virzegräifen, am Kader vun a mat der Realisatioun vum drëtten Nohaltegkeetsplang dann och esou lancéieren an deem uschléissen, ouni elo eppes ze iwwerstierzen, fir dass een eppes huet, wat wierklech och an Zukunft Sënn mécht a guidéiert. An et läit mir um Häerz, dass mer kee Pabeiertiger kreéieren.

Dofir bleiwen ech derbäi, an ech hunn dat hei schonn zwee-, dräimol gesot, dass deen Nohaltegkeetscheck immens wichteg ass, mä e muss och sënnvoll ëmgesat ginn. D'ailleurs an anere Beräicher, zum Beispill am Beräich Landwirtschaft, hu mer rezent eng flott Presentatioun gemaach kritt iwwer en Nohaltegkeetscheck vu Betriber. An do gi mer mat op de Wee mat den Akteuren, fir do e Schrëtt méi wäit ze goen.

Da gouf gefrot, och vum Här Schank, nom Adaptatiounsplang. Deen ass bal ofgeschloss an der Concertatioun tëschent de Ministèren a kann also uganks vum nächste Joer och presentéiert an debattéiert ginn. Datselwecht gëllt fir deen drëtten nationale Klimaaktiounsplang, wou mer natierlech wëllen d'Zivillgesellschaft, d'ONGen, d'Gewerkschaften, d'Patronen, jiddwereen, deen haut schonn aktiv ass, nach eng Kéier matabannen.

Mä haut musse mer e Schrëtt méi wäit denken. An dofir, ofschléissend: No engem drëtte Klimaaktiounsplang musse mer, wéi aner Länner, wéi Schweden rezent, un engem Klimagesetz schaffen. Dat sollte mer eis virhuelen. Et geet net duer, dat hei an engem Partenariat ze institutionaliséieren. Do musse mer haut an no Paräis, an ech mengen, dass mer do hei an dësem Raum enger Meenung sinn, e Schrëtt méi wäit goen, fir déi Ziler, déi mer eis virgeholl hunn, och gemeinsam ze erreechen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.-* Merci och der Madamm Ëmweltministesch.

Mir géifen dann elo iwwert d'Proposition de loi 6912 ofstëmmen.

Vote sur l'ensemble de la proposition de loi 6912

Mir stëmmen also iwwert d'Proposition de loi of. Déi, déi derfir sinn, stëmme mat Jo. Déi, déi dergéint sinn, stëmme mat Neen. D'Ofstëmmung fänkt un, fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen, dann d'Procuratiounen.

D'Ofstëmmung ass elo eriwwer: 24-mol Jo, 35-mol Neen. Domat ass d'Proposition de loi 6912 ofgeleent. An hei brauch ech jo déi klassesch Fro net ze stellen.

Résultat définitif après redressement: la proposition de loi 6912 est rejetée par 35 voix contre et 25 voix pour.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt (par Mme Martine Mergen), MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers (par M. Claude Wiseler), Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar (par Mme Octavie Modert), Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Marc Spautz), Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non: MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur, M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps, Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer (par M. Gusty Graas);

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding.

Da géife mer zum nächste Projet iwwergoen, de Projet de loi 7021 iwwert den Institut grand-ducal, wou ech och dem Statssekretär Merci wollt soe fir seng Flexibilitéit, dass mer deen de Moien nach kënnen huelen, grad eréi och der Ëmweltministesch. D'Wuert huet elo de Rapporteur, den Här Bauler. Här Bauler, Merci och fir d'Disponibilitéit.

8. 7021 - Projet de loi concernant l'Institut grand-ducal

Rapport de la Commission de la Culture

M. André Bauler *(DP), rapporteur.-* Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Gesetzesprojet, iwwert dee mer haut ofstëmmen, bezitt sech op eng vun den eelsten Institutiounen hei am Land, näämlech den Institut grand-ducal, dat groussherzoglecht Institut.

Bei engem Alter vu bal 150 Joer verwonnert et een e bëssen, dass dës Institutioun net grad zu deene bekanntesten hei am Land gehéiert. Erlaabt mer dofir, emol fir d'Éischt a kuerze Wierder op d'Geschicht vum Institut grand-ducal anzegoen. Den Institut royal grand-ducal ass de 24. Oktober 1868, also viru bal annerhallwem Jorhonnert, per Arrêté royal grand-ducal vum deemolege Roi Grand-Duc Wëllem III an d'Liewe geruff ginn.

Zu deem Zweck sinn dräi wëssenschaftlech Gesellschaften, déi et zu deem Zäitpunkt scho gouf, zu enger Institutioun zesummegeschloss ginn. D'Société pour la recherche et la conservation des monuments historiques aus dem Joer 1845, d'Société des sciences naturelles vun 1850 an d'Société des sciences médicales vun 1861 goufen déi dräi éischt Sektioune vum Institut: d'Section des sciences historiques, d'Section des sciences naturelles et mathématiques an d'Section des sciences médicales.

D'Schafe vun dëser neier Institutioun war gedroe vum Wëllen, d'Wëssenschaften ze fërderen an déi intellektuell Produktioun respektiv dat intellektuellt Liewen zu Lëtzebuerg ze ënnerstëtzen. Et kann een dovunner ausgoen, dass sech dobäi un äänlechen Institutiounen, déi et zu deem Zäitpunkt jo schonn an anere Länner gouf, orientéiert gouf.

Am Laf vun de Jore sinn nach dräi weider Sektiounen derbäikomm. 1935 ass déi véiert, d'Section de linguistique, de folklore et de toponymie, geschafe ginn. 1962 ass eng Section des arts et lettres entstanen a schliisslech 1966 d'Section des sciences morales et politiques.

Déi eenzel Sektiounen hu sech duerch hir sëlleche Publikatiounen, Konferenzen an aner Aktivitéiten, awer och duerch hir Ënnerstëtzung fir Wëssenschaftler a Chercheuren, Auteuren a Kënschtler, zum Beispill duerch Präisser, déi se verginn an deene jeeweilege Beräicher, am Laf vun der Zäit kënnen etabléieren. Als Beispill erlaabt mer, just de Prix Arts et lettres vun dërselwechter Sektioun hei ze nennen, oder nach de Grand prix en sciences de l'Institut grand-ducal vun der Sektioun Sciences naturelles.

Am Géigesaz zu de Sektiounen awer louch den Institut als solchen en tant que tel jorelaang an enger Aart Dornréischeschlof. Dat huet sech am däitlechsten doranner manifestéiert, dass bis 2011 kee President oder Generalsekretär genannt an och keng Generalversammlunge gehale goufen, ewéi dat eigentlech am Arrêté virgesinn ass.

De 25. Oktober 2011, 140 Joer also no der leschter Séance ordinaire, ass den Institut reaktivéiert ginn. Mam Paul Dostert, dem President vun der historescher Sektioun, krut den Institut och säin éischte President zënter Laangem. An zanterhier huet den Institut sech Méi ginn, fir sech ze erneieren a méi eng grouss Visibilitéit no baussen ze kréien. Eng verstäerkte Präsenz vum Institut an der wëssenschaftlecher Éffentlechkeet schaaft näämlech zum engen eng gewësse Konkurrenz zu anere wëssenschaftlechen Ariichtungen ewéi zum Beispill der Uni, zum aneren entsteet awer och neit Potenzial, fir Synergien ze schafen a Kooperatiounen op de Wee ze bréngen. Dofir ass dës Reaktivatioun evidenterweis begréissenswäert.

Am Kader vun dësem Renouveau ass awer festgestallt ginn, dass déi juristesch Basis, op där den Institut a seng Sektiounen opgebaut sinn, un déi haiteg Ëmstänn muss ugepasst ginn. Et si virun allem zwou Froen, déi et néideg war ze klären. Fir d'Éischt huet sech d'Fro nom Statut juridique vum Institut gestallt, déi jo sui generis ass a sech vun allen aneren ënnerscheet. An déi zweet Saach, op déi huet missen opgepasst ginn an déi och huet missen ugepasst ginn, war d'Capacité d'ester en justice. Déi zwee Problemer ginn deemno mat dësem Gesetzesprojet geléist.

Den Artikel 1 definéiert, dass den Institut eng Personne morale de droit public ass. Dernieft gëtt am Artikel 2 festgeluecht, dass den Institut als solchen en tant que tel vu sengem President respektiv sengem Generalsekretär viru Geriicht a vis-à-vis vun Drëttpersoune vertruede ka ginn, wärend déi eenzel Sektioune vun hirem jeeweilege President respektiv Sekretär vertruede ginn.

Eng weider Neierung par rapport zur existéierender Gesetzgebung ass awer och, dass neierdéngs den Institut mat senge Sektiounen der Kontroll vun der Cour des comptes, dem Rechnungshaff, ënnerworf ass. De Gesetzestext, deen haut zur Debatt steet, ass also e reng juristeschen an huet als Objet, den Institut an en neie legale Kader ze setzen.

No eenzelnen Oppositions formelles vum Statsrot an deementspriechenden Amendementer vun der Kulturkommissioun huet déi héich Kierperschaft an hirem zweeten Avis complémentaire vum 5. Dezember schliisslech hiren Accord zum Gesetzestext ginn. Dësen abrogéiert den Arrêté royal grand-ducal aus dem Joer 1868 an ersetzt en duerch e ganz neit Gesetz, dat awer inhaltlech zum groussen Deel mam genannten Arrêté iwwereneestëmmt.

Doduerch bleift d'Kontinuitéit vum Institut erhalen an de sougenannten neien Institut kann do uschléissen, wou deen alen, Här Bodry, opgehalen huet.

Här President, ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren a ginn am Numm vun der DP-Fraktioun den Accord fir dëse Projet. Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.-* Merci och dem Här Bauler. Éischt Riednerin ass d'Madamm Octavie Modert.

Discussion générale

Mme Octavie Modert *(CSV).-* Här President, Dir Dammen an Dir Hären, am Numm vu menger Fraktioun ginn ech den Accord vun der CSV zum Gesetzesprojet 7021, deen enger altehrwürdeger Institutioun, dem Institut grand-ducal, eng gesetzlech Basis gëtt.

Et ass keng staatlech Verwaltung oder e Regierungsservice, mä en éischter wëssenschaftlecht Institut, dat hei eng Gesetzesassise kritt, dat dat och selwer gefrot huet. An aus där Ursaach kënne mir eisen Accord derzou ginn.

Den Institut grand-ducal fousst um Arrêté royal grand-ducal vun 1868. Dat huet de Rapporteur scho gesot. Him e Merci fir säin ausféierleche Rapport. An den Arrêté royal grand-ducal vun 1868, dat ass en Acte équipollent à la loi, soudatt eigentlech dëse Gesetzesprojet net néideg wär, mä superfétatoire. Et sief, datt den Institut heimat expressis verbis d'Personnalité juridique kréich.

D'Regierung hätt awer kënnen da profitéieren, fir e bësse méi ambitiéis ze sinn, fir dëse Gesetzestext méi ambitiéis ze sinn, wéi just op där enger Säit eng Transpositioun vun de Statuten an e Gesetz, zum aneren nëmmen e bessere Règlement d'ordre intérieur opzestellen, also drëttens méi ambitiéis, ewéi en deposéierten Text mat legistesche juristesche Schwaachstellen an Inkohärenzen ze maachen, deen eréischt nom Statsrot a villen Oppositions formelles e richtege Gesetzestext ginn ass.

Well, Dir Dammen an Dir Hären, den Institut grand-ducal ass um Institut de France inspiréiert. An eisem net gradesou grousse Land wéi Frankräich ass de Lëtzebuerger Pendant net esou staark ausgebaut, natierlech. Ech géif et begréissen, wann déi sechs verschidden haiteg Sektioune vum Institut grand-ducal ënnerenee besser vernetzt wären an trotz onofhängege Sektioune kee Silosesprit hätten.

Inter- a Pluridisziplinaritéit wären e wichtegen Atout, getrei der Philosophie vun engem Parlement des savants, wéi se den Institut de France als Usproch u sech selwer stellt. Mä, ech géif mam Montesquieu soen: „Et kënnt op den Esprit de la loi un." An dee mécht den Institut grand-ducal lieweg, deen insgesamt méi Visibilitéit kéint hunn a méi Kooperatioun mat der Uni an anere wëssenschaftleche Stellen. Well den Institut grand-ducal war natierlech och geduecht, fir ze interagéieren, besonnesch mat der Gesellschaft, der Wirtschaft an och mat der Politik, deemno als eng Chambre des savants, als kritesch intellektuell Stëmm zu Lëtzebuerg.

An Interaktioun mat der Gesellschaft an dem grand Public, zu deem e sech ëffne muss, kann domat dem Institut grand-ducal a senge Sektiounen eng wichteg Roll an der Demokratiséierung vum Wëssen an der Debatt zoukommen.

Ënnert de leschte Regierungen huet den Institut säi Sëtz an der neier Nationalbibliothéik zougesot kritt, confirméiert vun der aktueller Regierung. Sécherlech wäert deen neien Ënnerdaach och nei Méiglechkeete bidde fir Interdisziplinaritéit an Demokratiséierung. Vläicht och, fir en ze feminiséieren, andeems e méi Fraen ophëlt.

Une voix.- Très bien!

Mme Octavie Modert *(CSV).-* Mä onofhängeg vun deem neien an zäitgerechte Sëtz géif mat engem Netzwerk vu Geléierte fir d'Demokratie dësem Gesetz dann eng reell Plus-value zoukommen a rechtfertegen, datt en Arrêté royal grand-ducal aus dem 19. Jorhonnert e Gesetz fir d'21. Jorhonnert gëtt, mat enger Populariséierung vun der Institutioun Institut grand-ducal.

Dat, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, wär dann an Uleenung zu engem elo just verstuerwene franséischen Academicien an Immortel, dem Jean D'Ormesson, den «crayon des enchantements», fir dësem éischter formale Gesetz eng Plus-value quant au fond ze ginn, en Impuls fir e méi ambitiéist Gesetz, e Gesetz fir d'21. Jorhonnert, e Fortschrëtt op politeschem, wëssenschaftlechem, kulturellem an demokrateschem Plang.

Fir et mam Michel Serres, dem Member vun der Académie française, ze soen: «Face à ces mutations, sans doute convient-il d'inventer d'inimaginables nouveautés.»

Villmools Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, *Président.-* Merci och. D'Wuert huet elo den Här Franz Fayot.

M. Franz Fayot *(LSAP).-* Jo. Merci, Här President. E grousse Merci un de Rapporteur, dee jo bal alles gesot huet zu der Reform vun dëser venerabler Institutioun. D'Madamm Modert ass och agaangen op dëse Projet de loi. Si huet effektiv déi interessant Fro gestallt iwwer eng vläicht méi déif gräifend Reform vum Institut grand-ducal.

D'Fro stellt sech natierlech haut, 2017, no der Plus-value vun esou engem Institut an der Lëtzebuerger Gesellschaft, am Lëtzebuerger Debat. Haut, wou mer eng Uni hunn, déi aktiv ass, déi kontribuéiert, déi vläicht nach méi misst kontribuéieren, wéi se dat am Moment mécht, mä déi awer trotzdeem zum Débat pu-